

16.11.2022

Ärende/13

§ 280

Ledamoten Anniina Iskanius motion om en oberoende utredning och att skapa ett sanktionssystem för gatuunderhållet

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Anniina Iskaniuksen aloite
- 2 Talvihoidon laadun parantaminen 22062022
- 3 Urakkasopimustenohjaus, Talvihoito 2022

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Anniina Iskanius och 18 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors beställer en oberoende utomstående utredning om modellen för gatuunderhåll, resurserna för gatuunderhållet och deras tillräcklighet och möjligheterna att utveckla underhållets kvalitet. Samtidigt ska ett tydligt sanktionssystem utarbetas. Systemet träder i kraft när stadens kvalitetskriterier inte uppfylls. Sanktionerna ska gälla såväl utomstående entreprenörer som Stara.

Vintern 2021–2022 var exceptionellt svår med tanke på underhållet och stadens gatunät och allmänna områden kunde inte hållas i det tillstånd som eftersträvas. I en allt tätare stad är stadsrummet värdefullt och det är ont om plats för snö och snöhantering. Största delen av snön måste transporteras bort, vilket kräver mycket utrustning och personal. Ju

längre det snöar ymnigt, desto långsammare blir arbetet, eftersom transporterna stockar sig då snötipparna blir fulla och personalens vilotider begränsar ordnandet av arbetet. Vintern 2021–2022 transporterades ca 140 000 lass snö till tipparna.

Efter den senaste vintersäsongen har stadsmiljösektorn utarbetat en utredning om styrningen av vinterunderhållets entreprenadavtal (bilaga 2) och behovet och möjligheterna att förbättra kvaliteten på vinterunderhållet (bilaga 3). I utvecklingen av vinterunderhållet har också utomstående experter konsulterats. I utredningarna har sektorn beskrivit det nuvarande styrningssystemet för vinterunderhållet samt föreslagit åtgärder för att förbättra kvaliteten på vinterunderhållet. En åtgärd som föreslås är att utveckla det nuvarande sanktionssystemet så att den tidsperiod då det är tillåtet att underskrida kvalitetsmålen på grund av exceptionella omständigheter förkortas. Det föreslås också att sanktionssystemet i stället för det nuvarande anmärkningsförfarandet också skulle utvidgas till Staras serviceavtal. En del av de föreslagna förbättringsåtgärderna kan genomföras inom ramen för den nuvarande finansieringen för vinterunderhållet, men för storskaligare åtgärder krävs tilläggsfinansiering. Som en del av vinterunderhållets utvecklingsarbete avgörs ansvarsfördelningen av vinterunderhållet mellan fastigheterna och staden. Målet är att ta reda på det ändamålsenligaste och för både miljön och samhället fördelaktigaste sättet att ordna vinterunderhållet.

I upphandlingarna av vinterunderhåll har man strävat efter att beräkna både serviceproducenternas ansvar och beredskapen för exceptionella väderförhållanden med tanke på stadens totalekonomi. En bättre prestationsförmåga i exceptionella väderförhållanden förutsätter att beredskap köps i förväg av serviceproducenterna. Detta ökar kostnaderna för vinterunderhållet även under sådana vintrar som inte visar sig vara svåra.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande i ärendet. Svaret stämmer överens med utlåtandet.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter (gäller de fullmäktigemotioner som lämnades in senast 30.4.2022).

16.11.2022

Ärende/13

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Anniina Iskaniuksen aloite
- 2 Talvihoidon laadun parantaminen 22062022
- 3 Urakkasopimustenohjaus, Talvihoito 2022

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 31.10.2022 § 718

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 04.10.2022 § 544

HEL 2022-004012 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että talvikausi 2021-2022 oli talvikunnossapidon kannalta vaikein kymmeneen vuosiin, eikä kaupungin ka-

16.11.2022

tuverkkoja ja yleisiä alueita valitettavasti onnistuttu näissä olosuhteissa pitämään tavoitteen mukaisessa kunnossa. Talven erityispiirre oli runsaan lumentulon lisäksi lämpötilan toistuva vaihtelu nollan molemmin puolin, jolloin talvikunnossapidon kalustoa ja henkilökuntaa jouduttiin ohjaamaan vuoroin lumenpoistoon ja vuoroin liukkaudentorjuntaan. Lisäksi lämpötilan vaihtelusta nollan molemmin puolin johtuen muodostui vettä ja lumeen kosteutta, jotka paitsi aiheuttivat tulvia ja paannejäätä, myös neutraloivat liukkaudentorjunnassa ja priorisoitujen pyöräilyreittien harjasuolauksessa käytettävien suolojen vaikutusta. Lumisateet ja vesisateet myrskyjen jälkeen aiheuttivat vahvuudeltaan erittäin kovan jää- ja polannekerroksen useille väylille ja kovettuneen jään takia polanteen poisto oli poikkeuksellisen hidasta. Kävelyreiteillä päivisin pehmennyt sohjo jäättyi öisin ja päivän aikana kertynyt sulamisvesi aiheutti lisää jään muodostumista reiteille. Joulukuun pakkaskauden ansiosta maaperä oli jäänyt vettä läpäisemättömään routaan ja poiskuljetusta odottaneet lumikasat tukkivat hulevesikaivoja, minkä johdosta sulamisvesiongelmia aiheutui laajemminkin. Ongelmalliset olosuhteet eivät koskeneet pelkästään Helsinkiä, vaan sama poikkeuksellinen tilanne vallitsi kaikkialla pääkaupunkiseudulla ja Varsinais-Suomessa. Tilannetta kuvaa, että liukkaudentorjunnassa käytetty suola ja pesty sepeli loppuivat helmikuussa koko Etelä-Suomesta. Yöpakkaset hidastivat lumen sulamista pitkään.

Helsingin erityispiirre talvikunnossapidossa on, että tiiviissä ja yhä tiivistyvässä kaupungissa kaupunkitila on arvokasta ja lumelle ja lumen käsittelylle osoitettuja tiloja on vähän. Suuri osa lumesta on kuljetettava pois, mikä sitoo paljon kalustoa ja henkilökuntaa. Pitkittyessään tämä työ hidastuu entisestään, kun lumen vastaanotto- ja poistopaikat täyttyvät ruuhkauttaen kuljetukset ja henkilöstön lepoajat alkavat rajoittaa töiden järjestämistä. Viime talvina lunta kuljetettiin vastaanotto- ja poistopaikoille noin 140 000 kuormaa. Näistä noin 25 000 kuormaa kuljetettiin varavastaanotto- ja poistopaikoille, joilta lumet jouduttiin vielä siirtämään varsinaisille vastaanotto- ja poistopaikoille ennen lumien sulamista. Sen lisäksi, että kaupunki on saanut paljon palautetta katujen ja yleisten alueiden kunnosta, saimme myös paljon palautetta kunnossapidon aiheuttamasta melusta ilta- ja yöaikaan, liukkaudentorjunnassa käytetyn sepelin haitoista pyöräilijöille, sekä lumen läjittämisestä ja merikaadosta.

Helsingissä katuja hoidetaan kunnossapitoluokituksen mukaisten laatuvaatimusten mukaisesti. Poikkeuksellisissa sääolosuhteissa, kuten kahtena menneenä talvena, joudutaan toteamaan liikennealueiden poikkeusolot ja siirtymään varautumissuunnitelman mukaiseen poikkeusolojen johtamisjärjestelmään. Poikkeusolojen johtamisjärjestelmässä kunnossapitoluokituksen mukaisista laatuvaatimuksista joudutaan poikkeusolojen ajaksi luopumaan ja ohjaamaan kunnossapitoresursseja turvaamaan yhteiskunnan kannalta välttämättömien toiminto-

jen, kuten palo- ja pelastustoimen, sekä joukkoliikenteen edellytykset. Poikkeusjärjestelyillä pyritään mm. kalustoa lisäämällä ja lumen varavastaanottoaikoja avaamalla palauttamaan liikennealueiden olosuhteet taas mahdollisimman pian normaaleiksi ja laatuvaatimusten mukaisiksi, mutta poikkeuksellisen lumitilanteen jälkeen normaaliolosuhteisiin palaaminen kestää useita viikkoja.

Talvikunnossapidon hankinnoissa sekä palveluntuottajien vastuut että varautuminen poikkeuksellisiin sääolosuhteisiin on pyritty mitoittamaan kaupungin kannalta kokonaistaloudellisesti järkevästi. Nykyistä parempi suorituskyky poikkeuksellisissa sääolosuhteissa edellyttää varautumisen ostamista palveluntuottajilta etukäteen. Tämä kasvattaa talvikunnossapidon kustannuksia niinäkin talvina, jotka lopulta eivät vaikeiksi osoittaudukaan ja edellyttää lisärahoitusta talousarviosta.

Kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt menneen talvikauden jälkeen erilliset selvitykset talvikunnossapidon urakkasopimusten ohjaamisesta (liite 2) ja talvihoidon laadun parantamisen tarpeista ja mahdollisuuksista (liite 3). Talvihoidon kehittämistyössä on käytetty myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Näissä selvityksissä on kuvattu nykyinen talvihoidon ohjausjärjestelmä, sekä esitetty sellaisia toimenpiteitä, joilla talvikunnossapidon laatua voitaisiin parantaa sellaisenakin poikkeuksellisenä talvena, kuin talvikausi 2021-2022 oli. Yhtenä toimenpiteenä esitetään nykyisin jo käytössä olevan sanktiojärjestelmän kehittämistä niin, että poikkeuksellisten olosuhteiden mahdollistama laadun alitusten ajanjakso lyhenisi. Samoin esitetään, että nykyisen huomautusmenettelyn sijaan sanktiojärjestelmä laajenisi koskemaan myös Staran palvelusopimuksia. Osa selvityksen ehdottamista laadun parantamisen toimenpiteistä voidaan toteuttaa nykyisen talvikunnossapidon rahoituksen puitteissa, mutta merkittävämmät toimet edellyttävät lisärahoitusta. Kokonaisuudessaan talousarvioesityksen kiristyminen tulee kuitenkin heikentämään talvikunnossapidon laatua yleisesti. Osana talvikunnossapidon kehittämistyötä arvioimme myös vielä uudelleen, minkälainen talvikunnossapidon vastuunjako kiinteistöjen ja kaupungin välillä on tarkoituksenmukaisin ja miten lumilogistiikka on jatkossa ympäristön ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta edullisinta järjestää.

Kaupunkiympäristölautakunta piti tarkoituksenmukaisena että talvihoidon onnistumista ja kehittämistä on arvioitu laajoissa selvityksissä, joiden laadinnassa on ollut mukana myös ulkopuolista asiantuntemusta. Talvikunnossapidon resursoinnista päätetään osana vuosittaista talousarviota, jossa asetetaan raamit kaupungin varautumiselle erilaisiin talviolosuhteisiin. Käsittelyssä oleva talousarvioesitys vuodelle 2023 ei mahdollista talvikunnossapidon laadun suunniteltua parantamista, vaan heikentää sitä entisestään.

Lautakunta piti välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään selvityksissä esitetysti. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä, että sanktiojärjestelmä ulotetaan myös Staran urakoihin ja että kantakaupungin lumilogistiikkaa kehitetään lautakunnalle aiemmin esitettyjen mallien pohjalta.

Käsittely

04.10.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus 1:

Otso Kivekäs: Poistetaan lausunnon viimeisestä kappaleesta:

"Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä ehdotettua ulkopuolista riippumatonta selvitystä tarpeellisena. Valtuustoaloitteen esittämä sanktiojärjestelmä on jo käytössä. Kaupungilla on jo olemassa hyvä käsitys niistä haasteista, mitä talvikunnossapidossa hankalana talvena yhä tiivistävässä kaupungissa on."

Ja korvataan se kappaleilla "Kaupunkiympäristölautakunta pitää tarkoituksenmukaisena että talvihoidon onnistumista ja kehittämistä on arvioitu laajoissa selvityksissä, joiden laadinnassa on ollut mukana myös ulkopuolista asiantuntemusta."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen 1 mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Otso Kivekäs: Lautakunta pitää välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään selvityksissä esitetysti. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä, että sanktiojärjestelmä ulotetaan myös Staran urakoihin ja että kantakaupungin lumilogistiikkaa kehitetään lautakunnalle aiemmin esitettyjen mallien pohjalta.

Kannattaja: Risto Rautava

Vastaehdotus:

Eveliina Heinäluoma: Lautakunta pitää välttämättömänä, että talvihoitoa kehitetään mm. selvityksessä esitettyjen toimien avulla. Erityisesti, että lyhennetään ajanjaksoja, jolloin sanktiojärjestelmää ei ole käytössä.

Kannattaja: Jenni Hjelt

1 äänestys

16.11.2022

Ärende/13

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Otso Kivekkään vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 2
Eveliina Heinäluoma, Jenni Hjelt

Ei-äännet: 8
Silja Borgarsdottir Sandelin, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö,
Otto Meri, Jenni Pajunen, Amanda Pasanen, Risto Rautava

Tyhjä: 3
Mia Haglund, Tuomas Nevanlinna, Mika Raatikainen

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen 2 mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 8 (3 tyhjää)

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Eveliina Heinäluoman vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna.

Jaa-äännet: 7
Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Oona Käyhkö, Otto Meri, Jenni Pajunen,
Amanda Pasanen, Risto Rautava

Ei-äännet: 5
Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Jenni Hjelt, Tuomas Nevanlinna,
Mika Raatikainen

Tyhjä: 1
Silja Borgarsdottir Sandelin

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 5 - 7 (1 tyhjä)

27.09.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tero Koppinen, projektinjohtaja: 310 78342
tero.koppinen(a)hel.fi